М. О. Година,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти;
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗЕД

В умовах поглиблення гіперглобалізації та постійної динаміки світового економічного порядку зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) набуває стратегічно важливого значення для забезпечення економічного зростання як на національному рівні, так і для окремих підприємств. ЗЕД виступає не лише ключовим фактором економічного зростання, але й потужним каталізатором інноваційного розвитку, розширення географії ринків збуту та залучення необхідних інвестиційних ресурсів. Сучасний етап розвитку міжнародного бізнесу відзначається впливом ряду фундаментальних тенденцій, що якісно трансформують традиційні підходи до управління ЗЕД. Ці трансформації вимагають від компаній виняткової гнучкості, стратегічної адаптивності та постійної інноваційної активності. Аналітичні дослідження провідних організацій, зокрема звіти, підкреслюють, що цифрова трансформація є не просто важливою, а провідною тенденцією, яка має радикальний вплив на формування та реалізацію стратегій міжнародних компаній в сучасному світі.

Метою представленої доповіді є комплексний аналіз ключових сучасних тенденцій розвитку менеджменту ЗЕД. В рамках досягнення поставленої мети особлива увага приділяється виявленню впливу цих тенденцій на існуючі управлінські практики, а також детальне визначення викликів та нових можливостей, які вони об’єктивно створюють для суб’єктів міжнародної економічної діяльності.

Сучасна епоха характеризується стрімким розвитком цифрових технологій, що включають широкий спектр інновацій, таких як штучний інтелект (ШІ), технологія блокчейн, інтернет речей (IoT), хмарні обчислення та передові методи аналітики великих даних. Ці технології стали справжнім каталізатором фундаментальних змін в управлінні ЗЕД на всіх рівнях. Важливо підкреслити, що технології штучного інтелекту відкривають безпрецедентний потенціал для оптимізації різних аспектів міжнародної діяльності компаній, що підтверджується результатами численних досліджень, проведених, зокрема, українськими науковцями [1].

Вплив цифрової трансформації на менеджмент ЗЕД є багатогранним та охоплює наступні ключові аспекти:

- автоматизація та оптимізація бізнес-процесів: цифрові технології дозволяють автоматизувати та оптимізувати широкий спектр бізнес-процесів, починаючи від управління складними ланцюгами постачання і закінчуючи процесами клієнтського сервісу. Це веде до значного підвищення операційної ефективності та відчутного зниження загальних витрат [2];
- нові канали збуту та маркетингу: розвиток цифрових технологій стимулює появу та розширення нових ефективних каналів збуту та маркетингу.

Серед них особливе місце займає електронна комерція (e-commerce), різноманітні онлайн-платформи, інноваційні інструменти цифрового маркетингу, а також можливості для більш персоналізованої та інтерактивної взаємодії з клієнтами на міжнародних ринках;

- покращення аналітики та прийняття рішень: використання технологій великих даних (Big Data) відкриває нові можливості для глибокого аналізу ринків, більш точного прогнозування попиту на товари та послуги, комплексної оцінки потенційних ризиків, а також оптимізації стратегічних та оперативних управлінських рішень в сфері ЗЕД;

- підвищення прозорості та відстежуваності ланцюгів постачання: застосування технологій блокчейн та інтернету речей (IoT) дозволяє забезпечити значне підвищення рівня прозорості та відстежуваності ланцюгів постачання. Це, в свою чергу, гарантує більшу надійність та ефективний контроль за рухом товарів на всіх етапах, що є критично важливим в умовах глобальних операцій.

Сучасна глобалізація перебуває в стані глибокої трансформації, характеризуючись складним поєднанням процесів інтеграції та одночасної фрагментації світового економічного простору. В цьому контексті регіоналізація виступає як важлива тенденція, що суттєво впливає на структуру міжнародної торгівлі та інвестиційних потоків. Формування потужних регіональних торговельних блоків, таких як ЄС, NAFTA, ASEAN, та загальне посилення економічної співпраці на регіональному рівні стають дедалі більш помітними та визначальними факторами світової економіки [3].

Вплив процесів глобалізації 2.0 та регіоналізації на менеджмент ЗЕД проявляється в наступному: необхідність диверсифікації ринків збуту та постачання; адаптація до геополітичних ризиків; посилення ролі локалізації.

В сучасному глобальному бізнес-середовищі питання екологічної відповідальності, соціальної справедливості та корпоративного управління (ESG – Environmental, Social, Governance) набувають дедалі більшої ваги та стають визначальними для довгострокового успіху компаній. Інтеграція ESG-факторів в стратегію та операційну діяльність розглядається як необхідна умова для забезпечення довгострокового успіху та відповідального ведення ЗЕД в сучасному світі. Важливо зазначити, що українські компанії також все більше усвідомлюють важливість принципів сталого розвитку та активної інтеграції ESG-принципів у свою діяльність.

Вплив сталого розвитку та ESG-факторів на менеджмент ЗЕД є значним та включає наступні аспекти:

- впровадження екологічно чистих технологій та практик: менеджмент ЗЕД повинен активно сприяти мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище у всіх аспектах діяльності компанії, починаючи від виробничих процесів і закінчуючи логістикою та дистрибуцією продукції;

- етичні ланцюги постачання: Забезпечення дотримання фундаментальних прав людини, створення гідних умов праці та неухильне дотримання високих етичних норм у всіх ланцюгах постачання стає невід’ємною частиною відповідального менеджменту ЗЕД;

- прозора та відповідальна корпоративне управління: забезпечення високого рівня відкритості, підзвітності та етичної поведінки компанії у всіх аспектах міжнародної діяльності є ключовим елементом інтеграції ESG-факторів;

звітність ESG та комунікація сталого розвитку: менеджмент ЗЕД повинен забезпечувати своєчасне та повне інформування всіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів) про ESG-показники компанії, а також активно комунікувати прогрес у сфері сталого розвитку, демонструючи прозорість та відповідальність [4].

В умовах поглиблення глобалізації ефективний менеджмент ЗЕД стає неможливим без належного управління міжнародними командами та глибокого врахування міжкультурних аспектів в усіх сферах діяльності компанії. В сучасному світі розвиток міжкультурної компетентності менеджерів вже не є факультативною перевагою, а перетворюється на ключову вимогу для забезпечення їхньої успішної роботи на міжнародних ринках та в глобальних організаціях. Українські компанії, що активно розширюють свою міжнародну діяльність, також все більше стикаються з нагальною необхідністю ефективного управління міжкультурними командами, що включають співробітників з різних країн та культур.

Сучасні тенденції розвитку менеджменту ЗЕД створюють як нові серйозні виклики, так і відкривають значні, часто унікальні можливості для тих компаній, що прагнуть до досягнення сталого успіху на міжнародній арені та розглядають глобалізацію як стратегічний пріоритет свого розвитку. Комплексний аналіз ключових сучасних трендів в сфері ЗЕД дозволяє стверджувати, що для ефективного функціонування в динамічному та нестабільному глобальному середовищі, сучасним компаніям об’єктивно необхідно: активно адаптуватися до постійних змін, а саме демонструвати високий рівень гнучкості, оперативності в прийнятті управлінських рішень та постійну готовність до швидкої перебудови існуючих бізнес-процесів у відповідь на нові виклики та зміни у зовнішньому середовищі.

Успішний менеджмент ЗЕД в умовах глибоких глобальних трансформацій вимагає від сучасних компаній стратегічного бачення, постійного навчання та послідовного інноваційного підходу до управління бізнесом. Активна адаптація до сучасних тенденцій та проактивна імплементація їх у практику управління дозволить українським підприємствам не тільки вижити в умовах жорсткої глобальної конкуренції, але й суттєво підвищити свою конкурентоспроможність на міжнародній арені та ефективно інтегруватися у світову економіку. В контексті подальших наукових досліджень, доцільно зосередити увагу на вивченні специфічних особливостей впровадження зазначених тенденцій в практику управління ЗЕД саме українських компаній, з урахуванням унікальних особливостей національного бізнес-середовища та поточних геополітичних реалій.

Список використаних джерел

1. Король, С. Я., & Іванова, Н. Ю. (2022). Використання штучного інтелекту в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємства. *Економіка та управління підприємствами*, *3*(43), 75-82.

2. Dornier, P.-P., Ernst, R., Fender, M., & Kouvelis, P. *Global Supply Chain and Operations Management: A Decision-Oriented Introduction*. 2nd ed. New York: McGraw-Hill Education, 2017.

3. Ворчук, З. М. (2019). Регіоналізація як сучасна тенденція розвитку міжнародної економічної інтеграції. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*, *1*(271), 175-181.

4. Solomon, M. R. *Consumer Behavior: Buying, Having, and Being*. 12th ed. Harlow: Pearson Education, 2017.

А. С. Дмітрієв,
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
освітньо-професійна програма «Міжнародний менеджмент»;
науковий кервіник:
Н. А. Гринчак,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, маркетингу та публічного управління;
Національна академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПРОЦЕСИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЄКТІВ МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ

У сучасних умовах економічного розвитку та зростаючої складності інфраструктурних проєктів актуальним залишається питання оптимізації процесів управління ризиками. Традиційно ці процеси організовуються за допомогою спеціалізованих програмних комплексів, що забезпечують проведення розрахунків, аналіз даних, побудову фінансових моделей та формування таблиць для подальшої інтерпретації результатів. Використання стандартних алгоритмічних підходів та обчислювальних моделей дозволяє здійснювати аналіз з застосуванням встановлених математичних формул, проте обмеженість таких рішень полягає у високій трудомісткості, залежності від кваліфікації спеціалістів і можливості виникнення людського фактора, що може негативно впливати на оперативність прийняття управлінських рішень [1].

Сучасна практика демонструє, що фінансовий аналіз ризиків у проєктах здійснюється за допомогою програм, які автоматично виконують розрахунки на основі заданих алгоритмів. Фахівці вручну вводять дані, застосовують стандартні формули, аналізують отримані результати, порівнюють їх з